

Suomen Ampumaurheiluliitto ry
Valimotie 10
00380 Helsinki

LAUSUNTO

27.8.2021

Poliisihallitus
PL 1000
02151 Espoo

Lausunto luonnoksesta aselupakäytäntöjä linjaavaksi ohjeeksi, POL-2021-79077

Suomen Ampumaurheiluliitto ry kiittää mahdollisuudesta lausua Poliisihallitukselle luonnoksesta aselupakäytäntöjä linjaavaksi ohjeeksi. Ampumaurheiluliitto näkee erittäin tärkeänä, että Suomessa saadaan käyttöön ampumaharrastajien yhdenvertaista, lakiin perustuvaa kohtelua koko maassa edesauttava ohje.

Ohjeiden laatiminen ja julkistaminen edistää laajasti yhteistä näkemystä yhteiskunnassa ampuma - aselupajärjestelmästä sekä auttaa kansalaisia ja eri toimijoita ennakoimaan asioiden käsittelyä. Se edistää luonnollisesti yhdenvertaisuutta lain soveltamisalueella. On ilmeistä, että ohje myös tultuaan tunnetuksi osaltaan ennalta ehkäisee ampuma-aseiden käytössä aiheutuvia ongelmia sekä osaltaan myös rikoksia.

1. Säännöstaustaa

Poliisihallituksella on oikeus poliisin hallinnosta annetun lain (14.2.1992/110) 4 §:n perusteella mm. 1) suunnitella, kehittää, johtaa ja valvoa poliisitoimintaa ja sen tukitoimintoja alaistensa poliisiyksiköiden osalta ja 2) vastata poliisin tehtäviin liittyvien kansalaisten palvelujen tasapuolisesta saatavuudesta ja laadusta maan eri osissa.

Aselaki 5 luku 45 § ([7.6.2019/724](#)) määrittelee aseluvansaajaa koskevat edellytykset luonnolliselle henkilölle verrattain yleisesti mm. seuraavasti:

”Aselupa voidaan antaa sellaiselle 18 vuotta täyttäneelle henkilölle, jota terveydentilansa ja käyttäytymisensä perusteella on pidettävä sopivana pitämään hallussaan ampuma-aseita ja aseiden osia...”

Samaisen aselain 67 §:ssä todetaan mm. seuraavaa lupien peruuttamista:

”Ampuma-aseen, aseiden osien, patruunoiden ja erityisen vaarallisten ammusten hankkimiseen tai hallussapitoon oikeuttava lupa ja aseenkäsittelylupa on peruutettava, jos:

...

- 4) luvanhaltija on syyllistynyt törkeään väkivaltaista käyttäytymistä osoittavaan rikokseen, [rikoslain 50 luvun](#) 2 tai 4 a §:ssä tarkoitettuun rikokseen taikka muuhun rikokseen, joka osoittaa hänet sopimattomaksi hankkimaan tai pitämään hallussa ampuma-aseita, aseiden osia, patruunoita tai erityisen vaarallisia ammuksia;
- 5) luvanhaltijaa on hänen terveydentilansa taikka omaa tai toisen turvallisuutta vaarantavan elämäntapansa tai käyttäytymisensä vuoksi pidettävä sopimattomana hankkimaan tai pitämään hallussa ampuma-aseita, aseiden osia, patruunoita tai erityisen vaarallisia ammuksia;
- 6) luvanhaltija on syyllistynyt törkeään ampuma-aserikokseen;

...

Ampuma-aseen, aseiden osien, patruunoiden ja erityisen vaarallisten ammusten hankkimiseen tai hallussapitoon oikeuttava lupa ja aseenkäsittelylupa voidaan peruuttaa, jos:

- 1) luvanhaltija on syyllistynyt [rikoslain 50 luvun](#) 1, 2 a tai 4 §:ssä tarkoitettuun rikokseen taikka ampuma-aserikokseen, ampuma-aserikkomukseen tai muuhun ampuma-asetta käyttäen tehtyyn rangaistavaan tekkoon;
- 2) luvanhaltija on rikkonut lupaehtoja tai muuten osoittanut piittaamattomuutta ampuma-aseita, aseiden osia, patruunoita tai erityisen vaarallisia ammuksia koskevien säännösten noudattamisessa;

...”

Edellä kuvatussa on osin seikkaperäisesti ja osin syy-yhteyttä edellyttävällä tavalla kuvattu tyhjentyvästi ne tilanteet, jolloin aselupaa ei laissa kuvatuissa olosuhteissa tulisi myöntää ja toisaalta ne olosuhteet, jolloin aselupa voidaan tai pitää peruuttaa.

Yhtenäistäminen palvelee varmasti monia tavoitteita, mutta aselakia ei hallintoviranomainen voi ylittää eikä ohittaa.

Hyvästä hallinnosta on säädetty mm. hallintolaissa seuraavasti:

Hallintolaki (434/2003):

6 § Hallinnon oikeusperiaatteet

Viranomaisen on kohdeltava hallinnossa asioivia tasapuolisesti sekä käytettävä toimivaltaansa yksinomaan lain mukaan hyväksyttäviin tarkoituksiin. Viranomaisen toimien on oltava puolueettomia ja oikeassa suhteessa tavoiteltuun päämäärään nähden. Niiden on suojattava oikeusjärjestyksen perusteella oikeutettuja odotuksia.

Tasapuolisuus ja toimien oikeasuhtaisuus ovat tärkeitä periaatteita hyvässä hallinnossa.

2. Normihierarkia

Lienee sanomattakin selvää, että Poliisihallituksen tulee ottaa lupakäytäntönä linjaavassa ohjeessaan huomioon vallan kolmijako-oppi lainsäädäntövallan, tuomiovallan sekä toimeenpanovallan välillä.

Lisäksi tulee ottaa huomioon normihierarkia; hallinnollisella ohjeistuksella ei saa aiheuttaa ristiriitaa voimassa olevan lainsäädännön eikä yleensä oikeudenkaan kanssa. Ohjeet eivät voi ohittaa lakeja tai asetuksia saati perustuslakia. Ohjeen luonnoksessa on näkyvissä ajatus, että ohjeistus ottaa huomioon suoranaisesti EU:n asedirektiivin ohi kansallisen lainsäädännön. Suomen kansallisessa lainsäädännössä voimassaoleva aselaki on lakiasäättävän eduskunnan Suomessa noudatettavaksi laiksi säädetty kokonaisuus.

Ohjeessa on näkyvissä taipumus järjestellä ja tyyptellä aihepiiriä, ja tämä tulee esille aika ehdottomina kantoina. Tavoite on varmasti helpottaa ja yhdenmukaistaa harkintaa. Elävä elämä erilaisine tilanteineen vaatii kuitenkin tapauksien käsittelyn yhteydessä monipuolista harkintaa.

Ohjeistuksen tulee toisin sanoen olla yhteensopivia lainsäädännön kanssa eikä sillä saa luoda ainakaan tästä ristiriitaista oikeutta. Tavoitteiden tulee olla samansuuntaisia. Lisäksi tulevat perusoikeudet, joita tavanomainen lainsäädäntökään ei saa loukata.

Yksityiskohtaiset kommentit lausuttavana olevaan lupakäytäntöjä linjaavaan ohjeeseen on esitetty jäljempänä.

3. Suomessa on kaksi virallista kieltä

Aselupakäytäntöjä linjaava ohjeluonnos toteaa alkuun, että vähimmäisvaatimuksena aseluvan myöntämiselle on, että lajilla on suomenkieliset säännöt ja että sitä ylipäätään harrastetaan jossain rekisteröidyssä seurassa. Tätä tosin lievennetään myöhemmässä vaiheessa. Ampumaurheiluliitto huomauttaa, ettei sääntöjen suomenkielisyysvaatimus voi olla rajoittavana tekijänä lupia myönnettäessä nyky maailmassa.

Ohjeen on jätettävä mahdollisuus siihen, että jonkin lajin ruotsinkieliset tai vieraskieliset ovat yhtä päteviä osoittamaan säänneltyä lajia. Kielirajoite loukkaa maamme ruotsinkielisen lajiliiton (Svenska Finlands Sportskytteförbund r.f) oikeutta kehittää ampumaharrastusta toisella kotimaisella virallisella kielellä. Lisäksi luvan hakijan ei voi edellyttää yhdistymisvapauden nimissä jäsenyyttä jossakin erityisessä seurassa. Keskeisinä periaatteina aseluvan myöntämiselle (tai peruuttamiselle) on oltava vain aselaissa määritetty peruste, eikä poliisihallituksen pidä tiukentaa ohjeellaan lainsäädäntöä.

Perustuslaissa (731/1999) todetaan seuraavaa 2. luvussa Perusoikeudet:

“17 § Oikeus omaan kieleen ja kulttuuriin
Suomen kansalliskielet ovat suomi ja ruotsi.

Jokaisen oikeus käyttää tuomioistuimessa ja muussa viranomaisessa asiassaan omaa kieltään, joko suomea tai ruotsia, sekä saada toimituskirjansa tällä kielellä turvataan lailla.

Julkisen vallan on huolehdittava maan suomen- ja ruotsinkielisen väestön sivistyksellisistä ja yhteiskunnallisista tarpeista samanlaisten perusteiden mukaan.

Saamelaisilla alkuperäiskansana sekä romaneilla ja muilla ryhmillä on oikeus ylläpitää ja kehittää omaa kieltään ja kulttuuriaan. Saamelaisten oikeudesta käyttää saamen kieltä viranomaisessa säädetään lailla. Viittomakieltä käyttävien sekä vammaisuuden vuoksi tulkitsemis- ja käännösapua tarvitsevien oikeudet turvataan lailla.”

Lisäksi Suomessa on voimassa kielilaki (423/2003), jossa todetaan mm. seuraavaa:

“[2 §](#) Lain tarkoitus

Tämän lain tarkoituksena on turvata perustuslaissa säädetty jokaisen oikeus käyttää tuomioistuimessa ja muussa viranomaisessa omaa kieltään, joko suomea tai ruotsia.

Tavoitteena on, että jokaisen oikeus oikeudenmukaiseen oikeudenkäyntiin ja hyvään hallintoon taataan kielestä riippumatta sekä että yksilön kielelliset oikeudet toteutetaan ilman, että niihin tarvitsee erikseen vedota.

Viranomaisen voi antaa parempaa kielellistä palvelua kuin tässä laissa edellytetään.”

Tältä osin luonnos on käsityksemme mukaan sekä kielilain että perustuslain vastainen.

4. Kaksi listaa rikoksista

Luonnoksessa on erittäin yksityiskohtaisesti lueteltu erilaisia rikoksia, joista aiheutuu joko estevaikutus uuden luvan saamiselle tai aiemmin saadun luvan peruutus. Nämä listat perustuvat tiettyjen rikosten osalta suoraan lakiin, mutta suurimman osan kohdalta ne eivät perustu lakiin. Käsityksemme mukaan tulisi olla jotenkin näytettävissä oleva syy-yhteys listassa esiintyvän rikoksen ja lain tavoitteiden kanssa (aseturvallisuus jne.).

Ohjeen valmistelun tavoite jäsentää ja ryhmitellä tekoja eivät korosta lain edellyttämää tapauskohtaista harkintaa siitä, mikä on aseiden hankkimiseen tai hallussapitoon sopimatonta käyttäytymistä taikka milloin lupaedellytysten puutteen, lähinnä aseiden hallussapitoon sopimattoman käyttäytymisen vuoksi ampuma-aseiden hallussapitoluvat on oikein peruuttava.

Estevaikutusten määrittelyt ohjeessa tiukentavat linjauksia nykyisestäään. Kuitenkin kansallinen lainsäädäntö on myöntämisedellytysten osalta säilyttänyt perusrakenteen. Herää kysymys, onko olemassa yleistä perustetta lainsäädännön puolella tiukennukseen? Tiukennus näkyy peruutusperusteiden automaattisena listauksena luvan myöntämisen esteeksi. Toki suuri osa rikosnimikkeistä on sellaisia, että niiden lupaharkinnassa katsotaan usein muodostavan esteen. Kuitenkin edellyksenä on lisäksi Suomen lain mukaan aina, onko henkilö käyttäytymisensä perusteella sopimaton pitämään hallussaan ampuma-aseita. Aiemmin mainittu syy-yhteys ei ole siis pääteltävissä muiden kuin säännöksessä mainittujen tekojen osalta pelkistä rikosnimikkeistä.

Ampuma-aselupien peruuttamisen osalta lupakäytäntöjä linjaava ohje menee mielestämme selkeästi kansallisen lainsäädännön yli. Ampuma-aselain 69 §:ssä on hyväksytty Suomessa varoituksen antaminen muissa kuin ampuma-aselain 67 §:n

oikeusohjeessa nimenomaisesti mainituissa rikoksissa, jos peruutus johtaisi kohtuuttomaan lopputulokseen. Jos tähän haluttaisiin muutos, ja direktiivin tulkitaan näin vaativan, pitäisi kansallista lainsäädäntöä muuttaa.

Kansallinen lainsäädäntö ohitetaan myös ottamalla esille lukuisia rikosnimikkeitä ehdottomina peruutusperusteina, ja näitä nimikkeitä ei ole laissa nimenomaisesti mainittu. On totta, että suuri osa näistä nimikkeistä aiheuttaa peruutusharkinnan, mutta laki ei tee tästä ryhmästä ehdottomia perusteita.

Aseluvan peruuttamisella eli vallitsevaan tilanteeseen puuttumisella on erittäin merkittävä negatiivinen vaikutus kohteena olevaan luvan haltijaan. Myös luvan myöntämättä jättäminen sellaisin perustein, joita ei ole johdettavissa aselaista, siirtävät tosiasiallista valtaa merkityksekkäästi lainsäätäjältä poliisiviranomaisille. Tämä ei liene perusteltua.

Käsityksemme mukaan tässäkin asiassa poliisiviranomaisen tulisi soveltaa voimassaolevaa lakia eikä pyrkiä laventamaan luvan saamisen edellytyksiä ja toisaalta luvan peruuttamisen perusteena olevia rikoksia. Ohjeessa selvästi pyritään laventamaan estevaikutuksen tai peruutuksen aiheuttavia tai mahdollisesti aiheuttavia rikoksia tavalla, joka ei perustu Suomessa voimassaolevaan lakiin.

Ampumaurheiluliitto näkee ongelmallisena, että poliisilla olisi näin mahdollisuus asettaa hallinnollisia seuraamuksia, jotka luvan haltija kokee rangaistuksen kaltaisina, luvan haltijan lisärangaistuksina kokemia asioita rikosasiassa, josta on jo saatu tuomio. Rangaistus tulisi tulla tuomioistuimelta, ei poliisilta.

Lisäksi kahdessa pitkässä luettelossa on lista sellaisista rikoksista, joiden ratio aselain sanamuodon tai tarkoituksen kannalta on epäselvä tai sitä ei ole lainkaan. Listassa on mm. lieviä talousrikoksia, joiden ei kukaan voine osoittavan sellaista vaarallisuutta tms., jota laki tarkoittaa. Tässä ei saa käyttää poliisin mielivaltaa, vaikka se olisikin samanlaista kaikkialla maassa.

Luonnoksessa luetellut rikokset ovat vakavuusasteeltaan hyvin erilaisia, pienimmillään sakkorangaistuksia. Ampumaurheiluliitto katsoo, että luettelo on nykyisellään liian laaja. Huomautamme toisaalta, että on mielestämme selvää, että aseiden hallussapitoon soveltumattomilta henkilöiltä on evättävä uusi lupa tai peruttava olemassa oleva.

Luonnoksessa määritellyllä tavalla tilanne johtaisi kuitenkin siihen, että ampumaharrastajan tulee olla merkittävästi keskivertokansalaista lainkuuliaisempi, jos poliisi voi puuttua mahdolliseen aiempaan rikokseen täysin liittymättömään yksilön harrastustoimintaan. Estevaikutukset tulisi siksi ohjeen tasolla rajata rikoksiin, jotka vaarantavat yleistä turvallisuutta, henkeä ja terveyttä ja joista tuomiona on vankeusrangaistus.

Suomen ampumaurheiluliitto katsoo, että ohje ei saa tukea voimassaolevasta lainsäädännöstä eikä sen tarkoituksesta. Ohje laskee olennaisella tavalla kynnystä, jonka perusteella luvat voidaan jättää hakemuksesta huolimatta myöntämättä tai jo myönnetty luvat voidaan peruuttaa. Ohje ei edesauta tuollaisenaan poliisin monipuolista ja tapauskohtaista harkintaa lupamenettelyssä.

5. Ampumaurheilun lajit

Luonnoksessa on luvussa 3.3 kuvattu ampumaurheilun lajeja. Lajitiedot luonnoksessa ovat puutteellisia ja osin virheellisiä. Suuremman ongelman aiheuttaa kuitenkin lajien jatkuva kehittyminen, mikä johtaa siihen, että ohjeen luettelot vanhenevat nopeasti. Silti niitä todennäköisesti käytettäisiin sellaisinaan vaivautumatta tarkistamaan nykyistä tilannetta erikseen asianomaisen lajiliiton sivuilta.

Sen sijaan, että ohjeessa lueteltaisiin nykyisiä ampumaurheilun lajeja, tulisi ohjeena olla aina tarkistaa asianomaisen liiton sivuilta ajantasaiset tiedot kunkin lajin kilpailu- ja harjoitustoiminnassa käytettävistä aseista. Liitot sitoutuvat tätä tietoa viranomaisille ylläpitämään. Huomioitavaa on, että harjoitteluun voi monessa lajissa käyttää aseita, joita ei voi käyttää itse kilpailussa. Esimerkiksi practicalissa pienoiskaliiperisilla pistooleilla on huomattavasti halvempaa harjoitella.

Ampumaurheiluliitto ehdottaa, että ohjeessa olisi kunkin ampumaurheiluun liittyvän lajiliiton perässä, mitä lajiryhmiä tai lajeja ko. liiton alaisuudessa harrastetaan ja linkki ajantasaisen tiedon lähteelle kyseisen liiton sivuille. Suomen Ampumaurheiluliiton osalta listassa olisivat seuraavat lajiryhmät, joista osa puuttuu nykyisestä luonnoksesta kokonaan:

- Haulikkolajit (trap-, skeet- ja sporting-lajit)
- Kiväärilajit
- Pistoolilajit
- Liikkuvan maalin lajit
- Practical-ammunta
- Siluettiammunta
- Kasa-ammunta
- Mustaruutiammunta

Luonnoksesta puuttuu kansallisista lajiliitoista Suomen Ampumahiihtoliitto ja lajeista ampumahiihto ja ampumajuoksu.

6. Huoltaja-asia

Ampumaurheiluliitto esittää, että ohjeluonnoksessa oleva kohta, joka määrää asetettavaksi ampumakieltoehdon alaikäisen huoltajatapauksissa (42b § 3 mom), poistetaan. Mikäli alaikäisen huoltaja todetaan soveliaaksi ylipäänsään aseluvan saajaksi, tulee hänellä olla myös mahdollisuus ampua kyseisellä aseella.

7. Aseiden tulivoima

Aseiden tulivoimasta on luonnoksessa ainakin kolme suureisiin sidottua määrittelytapaa: 1) joulet, 2) voimakerron luodin painona grammoina x lähtönopeus m/s) ja 3) voimakerron luodin painona graineina x lähtönopeus jalkaa/sekunti jaettuna tuhannella. Nämä erilaiset määrittelytavat tulisi yhtenäistää.

8. Edellytykset ja prosessi

Sen lisäksi, että ohjeluonnoksessa pyritään yhtenäistämään luvan hakijan, käyttötarkoituksen että aseiden ominaisuuksien arviointia, pitäisi Poliisihallituksen kiinnittää huomiota myös lupaviranomaisten erilaisiin prosesseihin aselupia myönnettäessä.

Kokemukset osoittavat, että eri kihlakunnan poliisilaitoksilla on hyvin erilaisia menettelyitä. Eroavaisuuksia on myös kihlakuntien sisällä. Vaikuttaa siltä, että tämänkin ohjeen jälkeen ampumaharrastajamme tulevat havaitsemaan eriarvoista kohtelua aselupa-asioissa.

9. Oikeuskäytännöstä

Ohjeluonnoksessa on viitattu ja esitetty muutamia oikeustapauksia.

On kuitenkin syytä tarkastella ja ottaa tarkemmin huomioon Korkeimman hallinto-oikeuden tuore vuosikirjatapaus 2021:116, jossa Poliisihallituksen edustama kategorinen linja ei saanut kannatusta. Kyse on aseiden hallussapitoluvan peruutuksesta tilanteesta, jossa haltija syyllistyy kavallusrikokseen, josta hänet tuomitaan 60 päivän vankeusrangaistukseen.

Asiassa Korkein hallinto-oikeus otti kantaa siihen, oliko ampuma-aseiden hallussapitolupa tullut peruutettua. Kysymys ei ollut ampuma-aseilla 67 §:n 1 momentin 4 kohdassa nimenomaisesti mainitusta rikoksesta eikä asedirektiivissä mainitusta tahallista väkivaltaisesta rikoksesta. Tapauksessa poliisiviranomaisella oli harkintavaltaa arvioida, minkälainen muu rikos on sellainen, joka osoittaa luvanhaltijan sopimattomaksi pitämään hallussaan ampuma-aseita.

Korkein hallinto-oikeus katsoi, että petos (joka esiintyy ohjeluonnoksen listalla) ei lähtökohtaisesti ollut osoitus tekijänsä välinpitämättömästä suhtautumisesta omaan tai toisten henkilöiden turvallisuuteen. Tapauksessa, vaikka siitä tuomittiin vankeusrangaistus, ei ollut kokonaisuutena arvioitava sellaiseksi, että ampuma-aseiden 67 §:n 1 momentin 4 kohdassa säädetyt edellytykset olisivat täyttyneet.

Korkeimman hallinto-oikeuden päätös osoittaa, että pelkkä rikosnimike (jos ei mainittu laissa) tai vankeusrangaistus eivät kategorisesti osoita, että ampuma-aseiden hallussapitoluvat tulee peruuttaa. Kyse on aina tapauskohtaisesta harkinnasta, jota ei voi merkitä yksiselitteisiin luetteloihin.

Suomen Ampumaurheiluliitto ry

Anne Laurila
Toiminnanjohtaja